

Άγ. Νικόδημος Αγιορείτης: Η άσκηση της επιστήμης ως μαθητεία ταπεινοφροσύνης

/ [Πεμπτουσία· Ορθοδοξία-Πολιτισμός-Επιστήμες](#)

Η επίδοση στην επιστήμη και τα επιτηδεύματα είναι θείο χάρισμα και δεν δικαιολογείται υπερηφάνεια από την μεριά του ανθρώπου: «...Ταλαίπωροι τεχνίται, και επιστήμονες και ως τι υπερηφανεύεσθε; εις την σοφίαν και επιτηδειότητα του νοός σας; και αυτή είναι χάρισμα του Κυρίου (Σειρ. α΄.1.) εις τι υπερηφανεύεσθε; εις τέχνην και επιστήμην σας; και αυτήν ομοίως ο Θεός σας εχάρισεν, όστις όχι μόνον είναι ο εις και μόνον τεχνίτης οπού εδημιούργησε τον Ουρανόν και την Γην και όλον τον Κόσμον με την παντεχνήμονα σοφίαν του, καθώς είναι γεγραμμένον΄ ης τεχνίτης και δημιουργός ο Θεός (Εβρ. ια΄ 10.) αλλά και αυτός είναι οπού δίδει εις τους άνδρας, την γνώσιν και επιστήμην των διαφόρων τεχνών και επιστημών, καθώς λέγει ο θείος Δαβίδ καμμίαν τέχνην, ή επιστήμην, δεν δύνασθε να μάθετε χωρίς την δύναμιν και βοήθειαν του Θεού, πολλά ζώα είναι σοφώτερα και γνωστικότερα από λόγου σας, δια τι αυτά, χωρίς να μάθουν Αστρονομίαν και χωρίς να περιεργασθούν τα κινήματα των αστέρων, εκ φύσεως και αφ΄ εαυτών, έχουν πρόγνωσιν των μελλόντων και προγνωρίζουν οίκοθεν τας μεταβολάς των καιρών και των ανέμων, τας αλλοιώσεις της Ατμοσφαιρας, τας βροχάς, και τας της θαλάσσης φουρτούνας και αλλαγάς΄ τα οποία εσείς με όλας σας τας Αστρονομίας και παρατηρήσεις των φωστήρων και των αστέρων, δεν ημπορήτε όσον ασφαλώς να προγνωρίσετε...».[84]

Η προκοπή στις τέχνες και τις επιστήμες προκαλεί φθόνο γι' αυτό ο Άγιος συστήνει: «...Εκείνοι οι τεχνίται, και επιστήμονες, οι των άλλων συντεχνιτών, και επιστημόνων προκομενέστεροι, πρέπει να κρύπτουν την προκοπήν τους όσον δύνανται και να μην την δείχνουν έμπροσθεν εις εκείνους οπού τους φθονούν, αλλά να ταπεινώνονται...».[85]

Ο Άγιος γνωρίζει ότι η φύση διέπεται από νόμους: «...Ναι προγνωρίζουσι πολλά και οι δαίμονες, ως λέγουσιν οι ιεροί θεολόγοι, αλλ' ως επί το πλείστον τα φυσικά, συμπεραίνοντες την γνώσιν αυτών από τους λόγους και νόμους της φύσεως' καθώς και πολλοί από τους ανθρώπους, οι οποίοι μάλιστα εισίν οι

Φιλόσοφοι, πολλά τοιαύτα προγνωρίζουσι και προλέγουσι...»[86]. Μάλιστα στο Πηδάλιο, αναφέρει ότι όπως η Αγία Τριάς δημιούργησε τους φυσικούς νόμους (φυσικούς κανόνες), «...εξ ων η τάξις, και εκ της τάξεως η συνοχή του παντός διασώζεται, και γίνεται καθώς είπεν ο Ορφεύς, όλη η κτίσις μία μουσική συμφωνία τοιουτοτρόπως η αυτή Τριάς, και τον δεύτερον τούτον και νοητόν κόσμον της Καθολικής Εκκλησίας κατασκευάσασα, με τους ιερούς τούτους και θείους Κανόνες συνέδησεν αυτόν και συνέπηξεν...».[87]

Οι φυσικοί νόμοι, δεν είναι τίποτε άλλο, παρά το αποτέλεσμα της δράσεως του Αγίου Πνεύματος, αφού κατά τον Άγιο, το Άγιο Πνεύμα «...κινεί πρώτον την νοητήν κτίσιν των αγίων Αγγέλων· δεύτερον και την λογική κτίσιν των ανθρώπων Κινεί δε το άγιον Πνεύμα και την αισθητήν κτίσιν· όθεν κάθε κίνησις των ουρανίων σωμάτων ομοίως και η των στοιχείων κίνησης, του πυρός, του αέρος, του ύδατος, της γής, η συνεκτική και ζωογόνος, υπό του αγίου Πνεύματος ενεργείται και συνίσταται και διαμένει...».[88] Στο κα' κεφάλαιο του Αοράτου Πολέμου γράφει: «...Όταν παρασταθεί εμπρός εις καμμίαν εξωτερικήν σου αίσθησιν κανένα αισθητόν αντικείμενον, είτε ορατόν, είτε ακουστόν, είτε οσφραντόν, είτε γευστόν ή απτόν, χώρισε με τον λογισμόν σου από το υλικόν πράγμα, όπου έχει, το άύλον πνεύμα, ήγουν την ενέργεια του Αγίου Πνεύματος, οπού είναι εις αυτό· και στοχάσου, ότι, αυτό αφ' εαυτού του, δεν είναι δυνατόν να έχει το είναι, ή άλλο τίποτε, από όσα ευρίσκονται εις αυτό...».[89]

Η παρέμβαση του Θεού στην κτίση είναι συνεχής, «παραβαίνουσα» και τους νόμους που ο ίδιος έθεσε σε αυτή: «... Ας άσωμεν εις τον Κύριον, επειδή όχι μόνον εποίησεν εις την Αίγυπτον σημεία και τέρατα θαυμαστά και παράδοξα, αλλά και προς τούτοις έκαμεν ημάς να διαπεράσωμεν την ερυθράν θάλασσαν, με τρόπον υπερβαίνοντα τους Νόμους της φύσεως...».[90]

Μόλις και χρειάζεται να τονισθεί ότι παρόμοιες απόψεις δεν αφήνουν κανένα περιθώριο δεισμού.

Την περίοδο της νεοελληνικής αναγεννήσεως (νεοελληνικού διαφωτισμού), εντοπίζονται σε γραπτά της περιόδου, απόψεις για την ύλη που παραπέμπουν σε φιλοσοφικές υλιστικές θεωρίες.[91] Γράφει ο Άγιος στο Συμβουλευτικό Εγχειρίδιο: «...Όθεν σφάλλουσι, και πολλά σφάλλουσι, τινές των καθ' ημάς νεωτέρων Μεταφυσικών, οίτινες δοξάζουσι τας ουσίας των όντων, ότι είναι οι άκτιστοι εκείνοι και συναΐδιοι λόγοι οι εν τω Θεώ, και διά τούτο λέγουσι τας ουσίας ταύτας των όντων, αιωνίους· ανακαινίζουσι γαρ διά τούτου την Ελληνικήν πλάνην και δόξαν, την υποθέττουσαν την ύλην (ήτις ως ουσία κυρία των όντων παρά τοις Έλλησιν εξοξάζετο) αιώνιον, και τω Δημιουργώ συναΐδιον και συνάναρχον, οι φυσικοί λόγοι δε οι εν τοις κτίμασιν ευρισκόμενοι, αποτελέσματα,

και εικόνες των εν τω Θεώ ακτίστων εκείνων, και παραδειγματικώς λόγων εισίν....».[92]

[Συνεχίζεται]

[84] Αγίου Νικοδήμου του Αγιορείτου, *Χρηστοθήθεια των χριστιανών*, ε.α., σελ.155.

[85] Αγίου Νικοδήμου του Αγιορείτου, *Χρηστοθήθεια των χριστιανών*, ε.α., σελ.162.

[86] Αγίου Νικοδήμου του Αγιορείτου, *Χρηστοθήθεια των χριστιανών*, ε.α., σελ.188.

[87] Αγίου Νικοδήμου του Αγιορείτου, *Πηδάλιον της νοητής νηός , της μιάς, Αγίας, Καθολικής, και Αποστολικής των Ορθοδόξων Εκκλησίας*, Εν Αθήναις 1841, εκδ. 2α, σελ. ι´.

[88] Αγίου Νικοδήμου του Αγιορείτου, *Νέα Κλίμαξ*, ε.α., σελ.86.

[89] Αγίου Νικοδήμου του Αγιορείτου, *Αόρατος Πόλεμος*, ε.α., σελ.70.ζ

[90] Αγίου Νικοδήμου του Αγιορείτου, *Κήπος Χαρίτων*, ε.α., σελ.3.

[91] Γιάννη Καρά, *Οι Πνευματικές μας Παραδόσεις, Κέντρο Νεοελληνικών Ερευνών Ε.Ι.Ε, Ένωση Ελλήνων Φυσικών, Αθήνα 2005*, σελ.102.

[92] Αγίου Νικοδήμου του Αγιορείτου, *Συμβουλευτικό Εγχειρίδιο*, ε.α., σελ.226.